

MERKKIPÄIVIÄ

93 vuotta täytti **Daria Kokotti** o.s. Parmakoff 15.3. Tampereella. Hän on kotoisin Salmista.

93 vuotta täytti **Aleksandra Lisitzin** o.s. Nikolajev Joensuussa 15.3. Hän on kotoisin Suistamolta.

93 vuotta täytti **Akulina Salonemi** 1.4. Outokummussa.

91 vuotta täytti **Feodor Brotkin** 29.3. Varkaudessa. Hän on kotoisin Impilahdelta.

85 vuotta täytti **Kiril Puuronen** 29.3. Iisalmessa. Hän on kotoisin Suojärveltä.

90 vuotta täytti **Hilja Esteri Stepanoff** Kiteen Suorlahdella. Hän on reipas ja hyvämuistinen.

Hiljan kotitalo Sälöniemi oli vuosisadan alussa vienankarjalaisten laukkukauppiaiden tukikohtana. Kirkonkylässä oli suuri kauppias Stepan Stepanoff, jota sanottiin Pääkköseksi, koska hän oli kotoisin Jyskyjärven pitäjän Pääkönniemen kylästä. Tavaraa hankittiin Pietarista, Viipurista ja Tampereelta. Pääkköselle tuli töihin nuori sukulaispoika, hänkin Stepan Stepanoff, ja hänestä tuli Sälöniemen vävy.

Kun ensimmäinen lapsi oli vajaan vuoden ikäinen, kävi nuoripari miehen syntymäsijoilla. Matka tehtiin jalan ja veneillä. Myöhemmin tehtiin matka sukulaisten luo Pietariin. Tästä ja vähän muustakin Hilja on kertonut heimolehti Karjalalle 21.3.83.

Vuokkiniemeläisen Mattisten veljessarjan ainoa elossa oleva jäsen, Lahdessa asuva tehtaanedustaja Pietari **Mattinen** täytti 15.2.83 80 vuotta. Tunnetuin veljeksistä oli edesmennyt kauppaneuvos Ville Mattinen.

75 vuotta täytti **Martta Koski** 25.3. Borásissa. Hän on syntynyt Uhtualla, Vienan Karjalassa. Tuli Suomeen Vienan kansannousun jälkeen v. 1922 ja muutti Ruotsiin v. 1948. Hän osallistuu aktiivisesti suomalaisen ortod. seurakunnan ja Kalevan Kansa kerhon toimintaan.

75 vuotta täytti **Aleksandra Värtsi-Lairio** Jyväskylässä 20.4.83. Hän on syntynyt Aunuksen Tuulokessa. Hän on harrastanut kirkkolaulua pienestä työstä lähtien.

70 vuotta täytti Suomen Akatemian jäsen, professori **Erkki Esaias Itkonen** Helsingissä 26.4.1983. Akateemikko Itkonen on aikamme tunnetuimpia fennougristeja. Hän aloitti tieteellisen uransa E.N. Setälän oppilaana ja työtoverina. Kansainvälistä mainetta hän on saavuttanut erityisesti äänneopin tutkijana ja uuden vokaaliteorian luoja. Hänen lukuisten etymologisten tutkimustensa synteesi sisältyy Suomen kielen etymologiseen sanakirjaan, jonka viittä osaa hän on ollut kirjoittamassa. Myös suomalais-ugrialaisten kielten muoto- ja lauseoppi kuuluvat kiinteästi hänen tutkimustensa piiriin. Maineikkaiden varsinkin lappiin, mordvaan ja tseremissiin kohdistuneiden vieraskielisten tutkimusten lisäksi Erkki Itkonen on julkaissut kotimaansa yliopisto-opetusta ja suurta yleisöä palvelevat teokset "Suomalais-ugrilaisen kielen- ja historiantutkimuksen alalta" (1961) ja "Kieli ja sen tutkimus" (1966). Tutkimustyönsä ohessa akateemikko Itkonen on toiminut tärkeissä luottamustehtävissä mm. Lapin Sivistysseuran puheenjohtajana, Suomalais-ugrilaisen Seuran esimiehenä, Suomen ja Unkarin välisen tieteellisen kulttuurinvaihtokomitean Suomen komitean puheenjohtajana ja Suomalaisen Tiedeakatemian esimiehenä.

Akateemikko Itkonen on syntynyt Inarissa. Hänen isänsä oli teol. toht. Itkonen ja äitinsä Amanda Sofia o.s. Karjalainen.

Janne Niemelä (Haukan Iivana)

80 vuotta täytti 22.2.1983 **Janne Niemelä**, karjalaisilta sukujuuriltaan Haukan Iivana, Nurmijärvellä. Janne Niemelä on syntynyt Jyskyjärvellä, Vienassa ja on siis isänsä puolelta Haukkoja, äitinsä puolelta Piismalahden Nipukoita, Vesasia. Poikana hän harjoitteli ja toimi mm. kuoripojan tehtävissä Jyskyjärven kirkossa. Vuonna 1922 hän siirtyi sukulaistensa luokse Suomeen, Keravalle, josta edelleen Nurmijärvelle. Iivana toimi esi-isänsä vanhassa ammatissa kauppamiehenä talvisodan alkuun saakka. Molempiin sotiin hän osallistui Pr. Kuussaaren heimopataljoonassa, ja oli sodan loppuvaiheissa Lapin rintamalla, josta vapautui 1945. Sotien jälkeen Janne Niemelä toimi Nurmijärven kunnan rakennustoimistossa varastonhoitajana eläkkeelle siirtymiseen asti.

Juho Karppalahti (Karpan Iivana)

80 vuotta täyttää Juho Karppalahti 11.4. Juuassa. Hän on syntynyt Aunuksessa, Munjärven pitäjän Suopohjan kylässä maanviljelijän poikana. Kun kylän miehet yksimielisinä liittyivät v. 1919 kansanousuun oli myös Karpan Iivana mukana. Heimopokolaisena hän asettui kotivävyksi Suojärven pitäjän Hirsylän mutkan Ahvenlammille. Talvisodassa hän oli Oskun, osasto Kuismasen kaukopartio-osastossa ja hänen perheensä Neuvostoliiton vankeudessa.

Sotien jälkeen hän sai kylmän tilan Juuan Vihtasuolla. Sitä raivasi voimiensa mukaan. Nyt elää »vaaherrana» pitäjän keskuksessa, talossa, johon tulee sekä lämmin että kylmä vesi.

50 vuotta täytti päätoimittaja Hilikka Kuusela 18.11.82 Ilomantsin pogostalla, jossa hän toimittaa arvokasta paikallislehteä Pogostan Sanomia. Impi-lahtelaistytöstä on tullut Ilomantsin napa. Hän on työssä koko sydämellään ja sitä jo 25 vuotta. Hän vaalii innolla karjalaista ja kalevalaista kulttuuria sekä ortodoksista perinnettä, jotka antavat Ilomantsille oman erikoisen leimansa.

Vilho Karhu

75 vuotta täytti 5.3.83 maanviljelijä Vilho Karhu Nurmeksien Jokikylän Repokankaalla. Hän on kohtaisin Suojärven Leppäniemestä. Hän oli toimenmies syntymäsjöillaan ja on sitä ollut myös evakossa. Elämä ei ole mennyt hukkaan, ei Vilholta eikä Marialta. Suurinta iloa heille ovat valmistaneet lapset, kotipuolella syntyneet Johannes, mallia -33, Eeva -34, Reino -35, Aaro -36, Alekski -42 ja evakolaiset Rauha -48 ja Sulo -53. He ovat kaikki leipäämattinsa lisäksi vahvasti mukana karjalaisten heimotoiminnassa. Ehkä voimakkaimmin "Karhu koplan" jäsenet tunnetaan kyykäniskijäin joukossa.

Vilhon valmistamia sauvoja ovat saaneet sadat kyykkäveljet ja -saret. Yhdet sauvat luovutettiin juhlallisesti seuramme kyykkäkerhon toimesta tasavallan presidentti Urho Kekkoselle 8.6.1974.

Kyykkäväki kautta maan yhtyy onnentoivotuksiin. Yhdymme myös poikasi Aleksin sanoihin:

"Ruo, mitä ruat, oma Karjala ei unohu mieles, eikä murre vähene kieles."

Aili Peuranen

75 vuotta täytti Aili Peuranen ent. Karppele, o.s. Menttu 2.4.83 Kuopiossa.

Tuonilmaisiiin ovat siirtyneet

Eeva Maija Alanko kuoli 21.1.83 Helsingissä. Hän oli syntynyt 29.2. 1912 Tampereella. Hänen isänsä oli syntynyt Vienassa ja osallistui aktiivisesti seuramme perustamiseen ja alkuvuosien toimintaan johtokunnan portaassa.

Liisa Rahikainen kuoli 24.2.83 Helsingissä. Hän oli syntynyt Vienan Jyskyjärvellä 3.9.1904.

Olga Kurkimo o.s. Buljugin kuoli Helsingissä 5.2.83. Hän oli edesmenneen rukajärveläisen kyykkäveljen Alekski Kurkimon puoliso, syntynyt 8.6.1901 Pitkärannassa.

Professori Niilo Valonen kuoli 11.2.83 Helsingissä. Hän oli syntynyt Urjalassa 12.4.1913.

Kansatiede ja museotoiminta ovat olleet hänen työnsä ja harrastustensa tärkeimpiä kohteita. Hän toimi suomalais-ugrilaisen kansatieteen dosenttina ja professorina sekä Helsingin yliopiston maatalousmuseon hoitajana ja Turun historiallisen museon johtajana. Hänen tutkijaintonsa oli kohdistunut myös kansantaiteeseen ja taajamakulttuuriin. Hän oli karjalaisen kansankulttuurin ystävä. Tämä ilmeni erikoisesti Seurasaari-Säätiön toiminnassa. Sotilasarvoltaan hän oli majuri.

Prof. Valonen oli julkaissut runsaasti tutkimuksia alaltaan. Hänet oli kutsuttu Unkarin kansatieteellisen seuran ja Suomen museoliiton kunniajäseneksi.

Kirjailija Mikko Samulinen

MIKKO SAMULINEN KUOLLUT

Kirjailija Mikko Samulinen kuoli 18. p:nä tammi-kuuta kotonaan Vantaalla pitkän sairauden murta-
mana.

Mikko Samulisen vanhemmat ovat kotoisin Pohjois-Aunuksesta Rukajärven kunnasta Kiimasjärven seurakunnasta. Isän, Oljo Samulisen kotitalo oli Tsholmon kylässä ja äidin, Aleksandran (Sanni, o.s. Parppeinen) Suurijärvellä, noin 13 km Tsholmosta lounaaseen. Oljo Samulinen oli valveutunut ja innokas karjalainen. Hän toimi aktiivisesti Karjalan Metsäsissijärjestön aatteellisena herättäjänä sekä hallinnollisissa tehtävissä ja oli myöhemmin paettu-
aan perheineen Suomeen v. 1922 Karjalan Keskushallituksen nimittämän Karjalaisen Ulkomaisen Valtuuskunnan jäsen. Suomessa hän viljeli maatilaa Kuhmon pitäjässä Korpisalmen kylässä. Oljo ja Sanni Samuliselle syntyi yhdeksän lasta, kaksi poikaa ja seitsemän tyttäätä. Mikko oli lapsista nuorin. Hän syntyi 18. p:nä syyskuuta v. 1933.

Mikko Samulinen työskenteli opintojen päätyttyä mainosgraafikkona Helsingissä. Hän harrasti aktiivista kirjoittamista vuodesta 1963 lähtien, jolloin hänen esikoisteoksensa *Novelleja* ilmestyi. Toinen novellikokoelma nimeltä *Keltainen varis* julkaistiin v. 1978. Novellit ovat realistista huumoria sisältäviä, eräisiin liittyy voimakasta kaipuun tunnelmaa.

Samulinen kirjoitti useita lasten- ja nuortenkirjoja. Ensimmäinen näistä nimeltä *Ilmasilta* julkaistiin v. 1969. Tähän vapaana jatkona liittyvä *Hiljaisen joen aave* ilmestyi v. 1971 ja kirja sai 1. palkinnon Tammen nuortenkirjakilpailussa 1970. Edellistä vuotta myöhemmin ilmestyi *Kissa joka osasi tehdä takavoltin*. Näissä kolmessa kirjassa kerrotaan neljän pojan, Aapron, Puntun, Palikan ja Faagerholmin vauhdikkaista seikkailuista kaupungin kaduilta ja katoilta, heidän epätavallisesta eräretkestään ylläluonnollisten tapahtumien ympäröimänä ja lopuksi pienessä maalaiskylässä uusien elämysten ja ihmisten parissa.

V. 1973 julkaistiin Topeliuspalkinnon saavuttanut *Tulikavio*. Tätä hevosaiheista kertomusta kiitetään nuortenkirjojen kielen uudistamisesta kohti hedelmällistä niukkuutta. Aihe oli Mikolle läheinen, oli-

han hänet usein nähty ravikilpailuissa hevosia ihailmassa ja tunnelmasta nauttimassa.

Mikko Samulinen sai jälleen valtionpalkinnon v. 1974 kirjastaan *Tunari*, jonka hän myös itse kuvitti. Viimeinen nuorisokirja nimeltä *Vahvero Kehveli* on vuodelta 1981.

V. 1971 Samuliselta ilmestyi kuuluisaa Bengtskärin majakasta käytyä taistelua käsittelevä kirja *Majakka vaikenee*. Kirjasta otettiin uusintapainos v. 1978.

Merkittäväintä ja omaleimaisinta Mikko Samulisen tuotantoa ovat rajantakaista Karjalaa käsittelevät viimeisten vuosien teokset. Jo eräissä varhaisimmissa novelleissa tapahtumat on sijoitettu rajaseuduille. Poikakirja *Savumerkki* vuodelta 1974 kertoo nuoren pojan ja hänen koiransa pakoretkestä rajantakaisesta Karjalasta 1920-luvun levottomissa oloissa. Pääteoksiksi kohoavat v. 1982 ilmestynyt Kirjapajan romaanikilpailun voittaja *Raja itkee lapsiaan* sekä tulevana kesänä, tarkemmin 16 p:nä heinäkuuta Nurmeksessa ensiesityksenä nähtävä musikaali *Maaton kansa*. Teos on osittain karjalankielinen, musiikin on säveltänyt Paroni Paakkunainen ja sen ohjaa Paavo Liski.

Näiden molempien teosten ainekset ovat paljolti samat: 20. vuosisadan alun rajujen muutosten vaikutukset pienten rukajärveläiskyliä asukkaiden rauhalliseen ja perinnerikkaaseen elämään, maailmansodan jälkeiset poliittiset myrskyt, itäkarjalaisien kiihkeän kansallistunnon ja vapaudenkaipuun nostama kansannousu, toivoton Karjalan metsäsissien aseellinen vastarinta Venäjän hallituksen joukkoja vastaan, sopulimarssi Suomen puolelle, maatomien kansan pettymykset. Mikko Samulinen tilittää:

»Tuo heimo on nyt kuollut. Tällä hetkellä Suomessa aidoimmasta ja oikeimmasta karjalaisuudesta kinastelevat populaarikulttuurit ovat karjalaisuuden lieveilmiö; metsäsissien tulieluinen karjalaisjoukko on kuollut; heidän haudoillaan itkijänsä ovat kuolleet; yksikään koira ei ulvo heidän peräänsä, sillä heitä ei enää ole. Heidän muistonsa vain on kiipeä: he eivät ikinä saaneet nähdä omaa Karjalamaataan.»

Viime vuonna Mikko Samulinen valmisteli karjalaisaiheista oopperaa. Hän sai alkuosan käsikirjoituksen paperille ja neuvotteli sävellystyöstä Paroni Paakkunaisen kanssa. Valitettavasti tuoni katkaisi tämän työn.

Mikko Samulinen suunnitteli itäkarjalaisaiheisia teoksiaan pitkään. Lapsuus- ja nuoruusvuodet itäkarjalaishenkisessä kodissa, vanhempien ja muiden pakolaisten muistelut ja kertomukset kotiseuduilta ja tapahtumista antoivat hänelle virikkeitä ja aineksia näitä kirjoja varten. Mikko perehtyi vuosien varrella myös Itä-Karjalaa käsittelevään kirjallisuuteen ja hänen näkönsä heikentyessä oli Ritva-vaimo apuna lukemalla hänelle ääneen.

Musikaalin käsikirjoituksen työkertomuksessa Mikko Samulinen kertoo itäkarjalaisaiheisten teostensa lähtökohdista:

»Olen istunut tuhannet tunnit veneen perässä, nuotitullilla, hämärän pirtin peräisessä ja kuollut, miten karskeimman metsäsissin ääni sortuu ja sanat rupeavat tulvimaan suoraan sydämestä.